

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România și străinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci. Număr de Duminică 8 franci pe an.

Redacția,

Tipografia și Administrația:
BRAȘOV, PIATA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 cor., fără dus acasă pe an 20 cor. pe 1/2 an 10 cor., pe 1/4 an 5 cor. Un număr 10 bani. Inserate: un şir pe 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif și învoială. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

Revendicările Românilor.

De A. D. Xenopol.

Românii cari sunt cuprinși în hotarele Ungariei nu doresc subtragerea lor din statul, în care istoria i-a încorporat, și toate bănuiele de tendinți de a gravita către un alt centru decât statul unguresc — bănuiele pentru cari s-a iscodit chiar termenul răsupător de *Daco-românism* — sunt numai închipuite de poporul dominitor, spre a îndreptăți măsurile de silnicie luate în contra Românilor, pentru a-i nevoi să-și lepede naționalitatea.

Dacă Români luptă cu atâta îndârjire contra apăsării maghiare, o fac tocmai pentru a apăra acest scump bun al firei de popor deosebit, la a cărui păstrare însuși natura îndeamnă grupările etnice cu cea de pe urmă energie; și dovada cea mai bună a acestei împrejurări ne-o dau tocmai Ungurii, cari au apărut și apără cu cea mai mare stăruință naționalitatea lor; care caută să dea cel mai mare avânt limbei maghiare, care vreau să pună pe întreaga lor viață pecetea minții lor particulare.

Dreptul însă la existență, pe care Ungurii îl cer cu atâta pornire, nu poate fi tăgăduit de ei popoarelor, pe care soarta le-a pus sub a lor autoritate. Morala și dreptul, adecă tocmai principiile supreme îndrumătoare ale vieții omenești cer această tratare egală a popoarelor în chipul cel mai imperios: Morala prin axioma creștină, de a face altuia ce-ți place să ți-se facă ție; iar dreptul prin formula cea veșnică dată de poporul roman de a da fiecăruia ceea ce i-se cuvine: *suum cuique tribuere*.

Ceea ce deosebește însă viața statelor moderne de aceea a altor vremuri este tocmai predominarea ideii dreptului în alcătuirea lor fundamentală și propășirea morală, care im-

pinge tot mai mult la realizarea cumpenirei juridice, toate vajnicele frământări care tulbură azi mersul lumii omenești sunt pricinuite numai de lupta cea aprigă dată de ideea dreptății pentru răsturnarea formelor de viață socială moștenite din epocile, în care puterea alcătuia principiul suprem de conducere a soartei popoarelor.

Guvernării unguri sunt singuri în Europa, cari susțin încă astăzi tăgăduirea ideii dreptății în alcătuirea statului lor, deoarece ei au două măsuri în purtarea lor față cu naționalitățile introlocate de destin sub a lor oblaudire: pentru cea domnitoare toate libertățile; pentru celelalte toate constrângerile, și aceasta a lor ținută și-o îndreptătesc chiar, fără nici o teamă, pe faptul cuceririi țării, pe care ei o stăpânesc. Din împrejurarea, că poporul maghiar a pus cândva stăpânire cu sabia pe popoarele cari trăiesc în statul lor, ei își trag dreptul de a-le nimici existența și de a confisca toate energiile lor naționale în folosul naționalității maghiare.

Chiar dacă ne-am pune pe acest tărâm al cuceririi adecă al predominării puterii asupra dreptului, principiu respins cu totul de concepția statului modern, încă pretențiile Ungurilor nu pot fi îndreptățite. Cucerirea anume este numai atunci deplină, când au adus contopirea națională în sinul cuceritorilor; când a trecut adecă dela corpuri la minți; căci atunci sufletul poporului unificându-se, nu mai poate fi vorba de deosebiri etnice.

Așa a fost cucerirea romană. Când însă un popor nu a fost în stare, în urma predominării politice, să facă să predominiască și cugetarea lui, mintea lui, limba lui, atunci el nu a asimilat popoarele supuse și acestea au dreptul să trăiască ca elemente etnice deosebite.

Dar ni se va răspunde: tocmai aceasta vreau să o îndeplinească Ungurii astăzi, silind pe popoarele supuse să primiască și pecetea etnică a poporului predominant.

Acuma-i prea târziu și Ungurii nu au dreptul să constrângă pe popoarele din statul lor a-și lăpăda firea lor deosebită — și iată pentru ce.

Desnaționalizarea este un procedeu istoric și firesc, atunci când ea se petrece pe calea neconstițută; când poporul părăsește moravurile lui, limba lui, firea lui, fără să se gândească, fără să vadă și fără să simtă pierderea acestor nestimate bunuri; când *prefacerea naturii lui se îndeplinește fără suferință și fără durere*. Aceasta se întâmplă când poporul ce este să-și piardă caracterul lui particular nu a ajuns încă la prețuirea acestui caracter; nu s-a alipit încă cu toate puterile sufletului lui de felul deosebit de a fi al acestuia, cu alte cuvinte când *nu s-a dezvoltat încă în el conștiința națională*. Până atunci desnaționalizarea unui popor este un fapt firesc, și nu se poate vorbi de nedreptate, întru cât nu există nici frământare, nici durere.

Când din potrivă conștiința națională s-a deșteptat într-un popor, este o crimă a o înnăbuși pentru că împiedecarea manifestărilor ei produce durere, și *impunerea oricărei dureri sufletului omeneșc este o nedreptate*.

În adevăr omul în viața lui caută plăcerea și fuge de durere, fiecare individualitate omenească este deci datoare a înlătura durerile de pe capul asemenilor ei, iar nu a le îngrămădi.

Destule dureri suferă omul dela natură, dar aici luptând cu puterile neinduplecate, trebuie să tacă și să rabde. Când însă durerile sunt impuse de asemenii săi, omul simte această impunere ca o nedreptate, căci

nici unui om ne plăcându-i durerea, se jignește principiul suprem al moralei care cere ca nimeni să nu facă altuia ceea ce nu ar voi să i le facă lui, și prin aceasta și principiul suprem al dreptății care se întemeiază pe acel al moralei.

Tendința guvernelor Ungariei de a distruge naționalitățile deosebite de Unguri ce trăesc în statul lor, este deci *nedreaptă*, și toate aceste naționalități cu atât mai mult Români, care sunt cei mai numeroși, au dreptul de a pune toate energiile de care dispun întru respingerea acestei *nedreptăți*.

Dr. Maniu la Khuen. O depeșă din Budapesta anunță, că d-nul Dr. Iuliu Maniu a conferat ieri timp mai îndelungat cu primministrul Khuen, în palatul camerei.

Cei inițiați spun — zice depeșă — că prin convorbirea aceasta s'a reluat firul de împăciuire cu Români. —

Combinația aceasta e greșită și dacă în adevăr d-nul Dr. Maniu a conferat cu Khuen, aceasta credem, stă în legătură cu serbările culturale apropiate din Blaj.

Fostul ministru Kristoffy și actualul deputat al orașului Bichș-Csaba s'a prezentat ieri pentru prima dată în cameră. A făcut oarecărare senzație, că Kristoffy a ocupat loc între deputații partidului muncii, cari l-au salutată cu multă prevenire.

Camera. În ședința de ieri iarăși n'au ajuns la discuție proiectele militare. S'au făcut votări și diferite comunicate. Intre altele prezidentul Berzeviczy a făcut comunicarea, că EMKE a invitat camera la serbările iubilare de 25 ani, cari se vor aranja la 8 Septembrie c. Camera va fi reprezentată prin mai mulți deputați.

FOILETONUL 'GAZ. TRANS.'

Literatura ziaristică.

De M. Strajan.

Presa și în special presa ziaristică formează azi o puternică instituție morală, (și din nenorocire de multe ori imorală) în toate statele. Ovrei, cari ne oferă un exemplu de o națiune fără patrie și chiar fără limbă, pentru că ei vorbesc limba țării în care se nasc, de când au început a-și acapara presa europeană, încă înainte de 1848, au ajuns una din cele mai puternice națiuni. Temelia morală a naționalității lor este religioasă; centrul lor de organizațiune este Alianța israelită universală, întemeiată de Cremieux; mijloacele de executare a tendințelor și aspirațiilor lor sunt finanțele și presa. Prin acești doi factori ei constituiesc o organizațiune de tăria celor mai mari state ale Europei.

De câte-va zeci de ani încoace au început și creștinii să-și organizeze această ramură a literaturii, prin asociațiuni, sindicate și congrese. În Franța s'a înființat la 1881 asociațiunea jurnaliștilor republicani, cu membrii titulari și aderenți. Membrii titulari sunt aceia, cari au servit câte 20 de ani ca redactori ai unuia din jurna-

lele mai de frunte. Aceștia, la vârsta de 50 de ani, se bucură de dreptul unei pensii anuale, mi-se pare de 600 lei. La 1890 s'a înființat în Franța altă asociațiune a jurnaliștilor parisiensi de orice opinie și culoare politică. Membrii se bucură de aceleași toloase ca și ai asociațiunii republicane. Asemenea în provincie s'au format deosebite asociațiuni de jurnaliști. La 1894, s'a ținut la Anvers primul congres internațional al presei; și de atunci se convoacă în fie-care an în alt oraș.

Noi încă avem, în România de câțiva ani, iar în Ungaria din anul 1909 sindicate ale presei; și s'au înființat fonduri pentru ziaristi. S'a perfecționat partea materială a specialității; s'au înlocuit brațele omenești prin mașine electrice; a ajuns la o mare dezvoltare arta ilustrațiunii. Însă partea morală, personalul presei, lasă mai mult de dorit decât în alte specialități. Și aceasta nu numai la noi în România, unde ori-ce tânăr certat cu școala se poate face ziarist; dar chiar și în țări mai civilizate decât a noastră, unde grație concurenței intelectuale, nu sunt primiți în această carieră decât oameni cu educațiune intelectuală destul de dezvoltată.

Cauza acestui neajuns au văzut-o unii în lipsa unei pregătiri speciale pen-

tru această carieră. Drept aceea de vre-o 15 ani încoace au început a se institui școli speciale de ziaristică. În Neapole, în Lille, în Londra, în Dublin, în Cambridge, în America de nord, s'au înființat cursuri speciale de jurnalism. La Filadelfia, profesorul I. French Johnson a inaugurat în 1907 un curs de 4 ani cu aplicațiunea practică a unui jurnal redactat de studenți. Lecțiunile se reduseră însă la simple conversațiuni cu elevii, în cari li-se spunea, cum se află materia și titlul unui articol, cum se dirige publicarea, cum se face reportagiul, cum se administrează un jurnal ș. a. La universitatea din Kansas este de asemenea o secțiune a jurnalismului, aceasta subvenționată de stat, cu cursuri teoretice și practice de 4 ani, pentru reportagiul, pentru redacțiunea și administrațiunea ziarelor. La încheierea cursurilor, după 4 ani, studenții primesc câte o diplomă, care le deschide intrarea la cele mai importante jurnale. În 1907 erau 26 de studenți; în 1908, 31.

În 1903 s'au deschis în Elveția două școli de jurnalism, una ca agregată a facultății de filosofie din Berna; alta la facultatea juridică din Zürich, cercetată în anul trecut de vre-o 50 de studenți.

La universitatea din Heidelberg, în Germania, se află un seminar jurnalistic, fondat de Adolf Koch, întâiu docent, pe

urmă profesor extra-ordinar, ajutat de un profesor dela facultatea de drept. Această catedră încă nu e oficială, și e împărțită în 3 cursuri: două teoretice și anume unul despre istoria critică a partidelor politice; altul despre istoria și rostul opiniei publice și a presei periodice; și al treilea un curs de exerciții practice. Numărul studenților se urcă une-ori până la 200.

În Berlin încă s'a înființat o școală de studii superioare de jurnaliști (*Journalisten-Hochschule*) dar, se pare, cu puțin succes.

Cam aceeași soartă a avut-o și *L'ecole de journalisme*, înființată la Paris în 1899, pe lângă școala superioară socială. Învățământul aci era bienal, împărțit în deosebite cursuri: despre istoria jurnalismului în Franța; presa străină; legislațiunea presei; jurnalul modern; cursuri profesionale; direcțiunea exercițiilor; vizite la jurnale. Dar și această școală s'a redus cu timpul la o serie de conferințe asupra jurnalismului cercetate mai mult de alt public decât de adevărați studenți.

Un american, Joseph Pulitzer, directorul și proprietarul ziarului World din New-York, a promis în 1903, un milion de dolari (5 milioane de franci), pentru o școală jurnalistică lângă universitatea

Insoțirea industrială brașoveană de mobile ca membru al însoțirii de credit centrala regnicolară.

Magazin de mobile:

in depozit: aranjamente de **odăi de dormit, de prânz, odăi pentru domni și de salon.** Primește a aranja complet **locuințe, birouri și bucătării.** Pregătește articoli de comerț și tapiserie.

Se află mobile dela execuția cea mai simplă până la cea mai elegantă **cu preț convenabil** pe lângă **condiții favorabile.**

Strada Vămei 36.

Visitare fără obligament de cumpărare. Proiect de spese gratuit.

Palatul Czeli.

Banca Națională a României.

Situațiune sumară

1910 24 Iulie	Activ:	1911 16 Iulie	23 Iulie
132.219,839	93135389 Reser. metal. aur. 122592130	173.472,691	173.435,130
778,458	39084500 „ Trate aur. 50.843,000	1.024,916	748,979
72.403,684	Argint și diverse monede	82.380,360	93.693,059
30.642,626	Portofolii Români și străini	22.827,660	21.386,989
11.999,924	*Impr. pe efec. publice 8.104,200	11.999,611	11.999,611
14.720,536	„ „ „ in cont-curent 13282789	17.758,077	17.756,077
3.107,121	Efectele Capital. Social	4.275,121	4.275,121
6.001,478	Efectele fondului de rezervă	6.031,720	6.031,720
713,821	Efect. fond. de amort. imob. și mater.	741,556	741,556
154,205	Imobile	155,365	165,255
115.647,320	Mobilier și Mașini de Imprimerie	115.055,777	116.478,927
31.232,285	Cheltuieli de Administrațiune	25.108,226	24.389,044
58.522,740	Depozite libere	69.119,056	73.768,078
478.144,036	Conturi curente	529.948,136	544.869,546
	Conturi de valori		
	Pasiv:		
12.000,000	Capital	12.000,000	12.000,000
28.421,362	Fond de rezervă	30.437,233	30.437,233
4.248,750	Fondul amortis. imob. și material	4.529,588	4.529,588
284.564,180	Bileta de Bancă in circulațiune	340.474,050	354.132,030
2.341,543	Profit și Pierdere	2.446,952	2.446,952
293,071	Dobânzi și beneficii diverse	179,917	260,739
115.647,320	Depozite de retras	115.055,777	116.478,927
30.627,810	Conturi diverse, sold	24.824,619	24.584,077
478.144,036	Scomptul 5%	529.948,136	544.869,546
	* Dobânda 5 1/2%		

Să nu meargă la Pöstyén, să nu folosească cure scumpe în Sanatori; cei care suferă de șoldină și reumatism.

Baia Pokolsár din Kovázna.

care conține nomol, sare și pucioasă s'a renovat anul acesta. Vindecă toate durerile în scurt timp. Recomandată de medici și la diferite boale de inimă, din cauza temperaturii de 20 grade Celsius. Mijloc cu efect contra calcinării arteriilor. — Izvor vulcanic ce clocotește și fierbe, nu numai răcorește la călduri mari, dar și promovează circulațiunea sângelui, și prin aceea apără de slăbiciune și pe cei înaintați în etate.

Stațiune de cale ferată . . . Oficiu postal și telegrafic . . .
Locuințe ieftine . . . In sezonul acesta nu se plătește taxa de cură.

„Deganin“ contra gândacilor

Bucură-te doamnă dragă, că incurând nu vei mai avea gândeci (șvabi) în bucătărie, căci firma românească:

F. A. Degan, din Fiume

(Postafiók Nr. 163 a inventat un prav nou, „Deganin“ care e cel mai bun și pe toți li omoară.
Costă 1 kgr. 3 coroane. Mai puțin ca un 1/2 kgr. nu se trimite. Porto costă 72 fil., iar banii se trimit înainte (anticipative) la firma sus numită.
Dacă comanzi 4 kgr. de cafea, atunci cere și 1 kg. „Deganin“. căci 5 kgr. se trimit franco.
In Fiume toți vorbasc de pravul „Deganin“, căci l'au probat cu mare rezultat.
Cere gratis și preț curent românesc pentru cafea bună!!

„Deganin“ cu mare efect.

Concurs.

La oficiul orașenesc de amăn-tare a ajuns în vacanță și este prin urmare de ocupat un **post de oficial pentru rațiocinii.**

Pentru ocuparea postului deschidem concurs.

Postul din chestiune este votat cu leafă fixă anuală de 1500 cor; bani de curtel 300 cor. pe an; și drept la cinci quinvenalii de câte 100 cor.

Doritorii de a ocupa acest post au a și prezenta rugărilor — scrise, cu mâna proprie și timbrate după prescripțiile legii — la magistratul orașenesc până'n 26 Aug. a. c. la 12 oare din zi; la petițiuni sunt a se adneca documentele de probațiune despre; etate, — atestat de boțez, — viață nepătată; împlinirea obligamentelor militare, ocupațiunea de până acuma precum și despre capacitate și cu deosebire despre pregătirea școlară mai cu samă în specialitatea rațiociniilor.

Provocăm totdeodată pe petenți a declara în petițiunile lor, cum au do cuget să prestea cautiunea cerută, Brassó în 2 August 1911.

1533. 1—2 Magistratul orașenesc.

Se caută o bucătăreasă

bună pe timp de 10 zile și anume dela 25 August până la 4 Septembrie st. n.

Informații la administrația Gazetei.

Hotel Central

Nr. 1

Renovat din nou, odăi frumoase și sănătoase. *Prețurile dela 2 coroane în sus.* Sală mare pentru nunți, banchete, baluri, concerte, etc. *Bucătărie renumită. Restaurant în Grădina Hotelului.* Vinuri curate de Ardeal, Bere Steinbruch, Serviciu prompt. Omnibus pentru gară la toate trenurile.

IOSEF WYHANEK, Hotelier.

Curelărie, selărie, fabricație de giamantane și hamuri.

Tot felul de **obiecte de voiaj**, lucrează după dorință, asemenea și Reparaturi

Mihail Mooser
Brașov, Brașo-vechi.
Strada lungă 37.

Tipografia Mureșanu Brașov

Târgul Inului nr. 30. **Telefon inter. nr. 226.**
Biroul Tipografiei în curte et. I. **Aci se efeptuiesc toate comandez.**

Acest stabiliment este arangiat din nou cu un bogat asortiment de material, cu cele mai frumoase și mai moderne corpuri de litere, provăzut cu toate mijloacele tehnice tipariului, astfel încât ne-a flăm în plăcuta poziție de a putea satisface pe terenul artelor grafice, și celor mai rafinate dorințe. Fără concurență, la nivelul recerut de timpul prezent s'a avântat Tipografia A. Mureșian, prin noaua arangiere. Muncitori experți, puteri de primul rang. De acea nu este posibil a pregăti urgent și cu acurateță ori ce lucrare cât de extinse, opuri, Istorii, volume, monografii, și tot felul de lucrări cât de complicate la noi se efeptuiesc prompt, cu febrilă iuteală, gust și frumșețe artistică, Prețuri modarate.

Ne rugăm pentru spriginirea binevoitoare prin dese comandez.

Toate comandez, scrisorile, mandatele și banii, sunt a se adresa direct la

Direcțiunea Tipografiei A. Mureșian Brașov

IMPRIMATE, CĂRȚI, științifice, didactice și literare. — **STATUTE,** — foi periodice, Prețuiri curente, Protocoale tabelarice, tot felul de Invitări la petreceri, logodnă, cununie, în color și simple, lucrări artistice executate modern. Toa e comandez vor i punctual, grabnic efeptuite cu prețurile cele mai convenabile.

Atelier de arte grafice stabiliment nou arangiat cu cele mai frumoase litere

LUCRĂRI PENTRU bănci, Bilanțe, Libele de depuneri executate artistic în toate culorile după dorință. Compturi, adrese Circulare, Scrisori, Firme, **DIPLOME, GALANTERII,** Bilete de vizită, Logodnă, Cununie, Necroloage. Tot soiul de tabele și anunțe prețuri foarte moderate. Cele mai moderne tipări-turi comerciale.

Stabiliment de nou asortat și arangiat cu cele mai bogate garnituri